

Теорія і методика музичної освіти

Про книгу

У посібнику розкрито зміст методики музичної освіти як науки і вузівської навчальної дисципліни, проаналізовано здобутки європейської музичної педагогіки в історичному вимірі; висвітлено основні напрямки розвитку музичної педагогіки ХХ століття, провідні педагогічні ідеї українських музикантів-педагогів; викладено основи методики музично-освітньої роботи з учнями; здійснено аналіз методологічних і методичних проблем музичного навчання, виховання і розвитку школярів, розкрито закономірності та принципи музичної освіти. Посібник адресовано студентам, аспірантам, викладачам вищих навчальних закладів музично-педагогічної освіти, учителям музики.

О.Я. Ростовський

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН

УДК 378
ББК 74.268.53
Р78

Рецензенти:

професор кафедри фортепіанного виконавства та світової художньої культури
Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгома-
нова, доктор педагогічних наук, професор

Г.М. Падалка;

завідувач кафедри теорії та методики музичної освіти Інституту мистецтв
Київського педагогічного університету імені Б. Грінченка, доктор педагогічних
наук, професор

О.М. Олексюк;

завідувач кафедри теорії та методики мистецької освіти,
декан музично-педагогічного факультету Харківського національного
педагогічного університету імені Г.С. Сковороди,
доктор педагогічних наук, професор

Т.А. Смирнова.

Ростовський О.Я.

Р78 Теорія і методика музичної освіти: Навч.-метод. посібник. —
Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2011. — 640 с.

ISBN 978-966-10-7511-4

У посібнику розкрито зміст методики музичної освіти як науки і вузівської на-
вчальної дисципліни, проаналізовано здобутки європейської музичної педагогіки
в історичному вимірі; висвітлено основні напрямки розвитку музичної педагогіки
XX століття, провідні педагогічні ідеї українських музикантів-педагогів; викладено
основи методики музично-освітньої роботи з учнями; здійснено аналіз методоло-
гічних і методичних проблем музичного навчання, виховання і розвитку школярів,
розкрито закономірності та принципи музичної освіти.

Посібник адресовано студентам, аспірантам, викладачам вищих навчальних за-
кладів музично-педагогічної освіти, учителям музики.

УДК 378
ББК 74.268.53

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

© Ростовський О.Я., 2011

© Навчальна книга — Богдан,
майнові права, 2011

ISBN 978-966-10-7511-4

ЗМІСТ

Передмова	5
Розділ 1. Методика музичної освіти школярів як наука і навчальна дисципліна	9
Розділ 2. Здобутки європейської музичної педагогіки від античності до кінця XIX ст.	22
2.1. Музична педагогіка античного світу	26
2.2. Музична педагогіка доби Середньовіччя	48
2.3. Музична педагогіка доби Відродження.....	58
2.4. Музична педагогіка доби Просвітництва	65
2.5. Музична педагогіка XIX століття	74
2.6. Уроки історії європейської музичної педагогіки від Античності до кінця XIX ст.	82
Розділ 3. Розвиток методики музичної освіти школярів у XX ст.	90
3.1. Система музично-ритмічного виховання Еміля Жак-Далькроза	91
3.2. Педагогічна концепція і методична система музичного виховання Карла Орфа	98
3.3. Музично-виховна система Золтана Кодая.....	105
3.4. Методична система музичного навчання Бориса Тричкова	114
3.5. Система музичного виховання дітей Марії Монтесорі.....	118
3.6. Педагогічні ідеї Б.В. Асаф'єва (1884–1949)	120
3.7. Педагогічна концепція і методична система музичного виховання Д.Б. Кабалевського	123
Розділ 4. Провідні педагогічні ідеї українських музикантів-педагогів XX ст.	135
4.1. Педагогічні ідеї М. Леонтовича у контексті розвитку європейської музичної педагогіки	135
4.2. Педагогічні ідеї та методика музичного виховання дітей К. Стеценка	141
4.3. Педагогічні ідеї та методика музичної освіти дітей В. Верховинця..	148
4.4. Музично-педагогічна концепція Б.Л. Яворського	157
Розділ 5. Здобутки європейської музичної педагогіки XX ст.	168
5.1. Основні тенденції та шляхи музичної освіти дітей	168
5.2. Розвиток музичної освіти в Україні: стан, проблеми, перспективи	176
Розділ 6. Теоретико-методичні основи музичної освіти школярів.....	193
6.1. Вікова характеристика учнів з огляду їхньої готовності до музичного навчання і виховання.....	195

6.2. Природа й особливості музичних здібностей.....	206
6.3. Методика формування і розвитку музичних здібностей школярів.....	217
6.4. Теоретичні аспекти формування музичного сприймання	240
6.5. Особливості музичного сприймання школярів.....	259
6.6. Педагогічне керування музичним сприйманням школярів.....	274
6.7. Методи формування музичного сприймання школярів.....	297
Розділ 7. Методика проведення слухання музики на уроці	308
7.1. Вступне слово вчителя	308
7.2. Слухання музичного твору	317
7.3. Художньо-педагогічний аналіз музичних творів.....	317
7.4. Повторне сприймання музичного твору.....	348
Розділ 8. Методика навчання співу	353
8.1. Сутність голосоутворення	355
8.2. Вікові особливості розвитку дитячого голосу	360
8.3. Методика формування співацьких навичок і вмій молодших школярів	367
8.4. Особливості співацького розвитку учнів-підлітків	386
8.5. Методи навчання співу	393
8.6. Методика розучування пісні	398
8.7. Гігієна, співацький режим і охорона дитячого голосу	411
Розділ 9. Методика засвоєння музичних знань.....	416
Розділ 10. Методика проведення уроків музики	455
10.1. Урок як основна форма організації музичної освіти учнів....	455
10.2. Особливості уроку музики	456
10.3. Типи уроків музики	458
10.4. Структура уроку музики	459
10.5. Особливості проведення уроків музики у початковій школі.....	461
10.6. Організація діяльності учнів на уроці музики.....	466
10.7. Оцінювання музично-освітніх досягнень учнів	473
10.8. Оцінка якості проведення уроку музики	482
Розділ 11. Взаємозв'язок різних видів мистецтва на уроках музики.....	485
Розділ 12. Методологічні й методичні проблеми музичної освіти школярів	528
Розділ 13. Закономірності та принципи музичної освіти школярів	556
Післямова.....	569
Словник емоційно-образних визначень музики.....	571
Короткий мистецько-педагогічний термінологічний словник.....	581

ПЕРЕДМОВА

Музика є одним із наймогутніших засобів виховання, що надає естетичного забарвлення усьому духовному життю людини. Якщо змістовність духовної культури становлять естетичні, моральні та світоглядні цінності суспільства, то музика є інтонаційним способом вираження цих цінностей. Створюючи хвилюючий образ світу й людини, розкриваючи ціннісне й психологічне багатство особистості, організовуючи духовне спілкування між людьми і поколіннями, музика стає незамінним засобом творчого збагачення естетичного досвіду людства, його актуалізації й впливу на юне покоління. «Пізнання світу почуттів неможливе без розуміння й переживання музики, без глибокої духовної потреби слухати музику й діставати насолоду від неї, — зазначав В.О. Сухомлинський. — Без музики важко переконати людину, яка вступає в світ, у тому, що людина прекрасна, а це переконання, по суті, є основою емоційної, естетичної, моральної культури». Ці слова видатного педагога-гуманіста конкретизують його думку про музичне виховання як виховання людини.

Учитель має розвивати в учнів розуміння музичного мистецтва, відкривати їм світ добра й краси, відображений у музичних творах, допомогти пізнати в музиці животноє джерело людських почуттів і переживань, навчити захоплюватися неповторністю музичних творів — чи буде це соната Моцарта, чи ноктюрн Шопена, чи народна пісня. Великого значення у цьому процесі набуває вмiла й цілеспрямована музично-освітня робота вчителя, який має орієнтувати учнів на осмислення інтонаційно-пластичних витоків музики, самостійну інтерпретацію художнього світу твору.

Шлях, що стимулює творчість, фантазію і пошук — один із найефективніших: він учить дітей мислити, пізнавати природу музики, її виразну силу і взаємозв'язок із навколишнім життям. Важливо,

Кінець безкоштовного уривку.
Щоби читати далі, придбайте,
будь ласка, повну версію
КНИГИ.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ